

TSPAKB 10. Üye Toplantısı

(24 Mart 2004, İstanbul)

Müslüm Demirbilek
Başkan, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği

Değerli Üye Temsilcilerimiz,

Onuncu Üye Toplantımıza hoş geldiniz. Hepinizi Birlik Yetkili Organları ve çalışanları adına saygıyla selamlıyorum.

Birliğimizin 29 Nisan 2003 tarihinde yapılan 3. Olağan Genel Kurulu'nda seçilen Yönetim Kurulumuz, üyelerimizin Birlik çalışmalarına katılımını ve katkı sağlamasını çok önemsemektedir.

Sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin geliştirilmesi, sektörümüz sorunlarının çözüme kavuşturulması amacıyla yapılan çalışmalara üyelerimizin ve ilgili diğer kurumların aktif katılımının sağlanmasına özel önem vermekteyiz.

Sektörümüzle ilgili tüm konularda değerli üyelerimizle çalışmalarımızı paylaşmaya, görüşlerinizi almaya, paylaşımcı ve katılımcı bir anlayışla sektörümüzle ilgili sorunlarımızın aşılmasına özen gösterdik, gösteriyoruz.

Bu amaçla, çalışma grup ve platformları oluşturduk, üye toplantıları yaptık. Geniş katılımlı bu toplantılarda ortaya çıkan görüş ve öneriler yetkili mercilere iletilmiş ve çok önemli kazanımlar elde edilmiştir.

Fakat, yapılanları yeterli görmüyoruz. Yaptıklarımızla övünerek zaman kaybetmek istemiyoruz. Yapılması gereken daha çok işimiz olduğunu biliyoruz.

Sermaye piyasamızda ve ekonomimizin genelinde çok önemli yapısal dönüşümlerin gerçekleştiği bir dönemdeyiz. Bu dönemde gerçekleştirmekte olduğumuz yılın ilk Üye Toplantısında;

- 2005 yılında uygulamaya girecek olan Yeni Türk Lirasının sektörümüze etkileri,
- Üyelerimizin müşterilerinin nakit varlıklarını kolaylıkla değerlendirmelerine yönelik olarak döviz işlemleri, yatırım fonları katılma belgeleri işlemleri, ödünç menkul kıymet işlemleri, Eurobond işlemleri piyasaları oluşturulması,
- Borsa yatırım fonları hakkındaki SPK tebliğ taslağı,
- Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'ndaki gelişmeler,

üzerinde görüş alış verişinde bulunmayı hedefledik. İzin verirseniz bu konularla ilgili Birliğimiz görüş ve girişimlerine değinmek istiyorum. Sonrada sözü sizlere bırakmak arzusundayım.

Değerli Üye Temsilcilerimiz

Ülkemizde 2001 yılından itibaren uygulanan makroekonomik istikrar programının olumlu sonuçlarını sevinçle izliyoruz. Yıllardır ülkemizin en önemli sorunu olan yüksek enflasyon dönemi sonunda kapanıyor. Halkımızın yaklaşık yarısı belki de hayatlarında ilk defa tek haneli Düşük enflasyon döneminin kalıcılığını sağlamak için yapılan reformlardan biri de paramızdan 6 sıfır atılarak önümüzdeki yılbaşından itibaren Yeni Türk Lirası (YTL) kullanmaya başlamamız olacak. Ne yazık ki bu süreç de sorunsuz değil.

Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerde yarım Yeni Kuruşun (5.000 TL) üzerindeki değerlerin bir Yeni Kuruşa tamamlanacağı; yarım Yeni Kuruş ve altındaki değerlerin dikkate alınmayacağı kanunla öngörülmüştür. Bu durumda hisse senetleri için de yuvarlama uygulanacaktır.

Mevcut fiyat seviyeleri açısından bakıldığında; 0,5 Yeni Kuruşun üzerindeki değerleri 1 Yeni Kuruşa tamamlanması; 0,5 Yeni Kuruş ve altındaki değerlerin dikkate alınmaması uygulaması İMKB tarafında sorunlar yaratabilecektir. Zira İMKB'de işlem gören 277 hisse senedinden 192'sinin (%69) 0,5 Yeni Kuruşun altındadır. Bu durumda hisse senetleri fiyatlarında yuvarlama yapılması halinde geniş bir bantta fiyat değişimleri meydana gelebilecektir.

Ayrıca, piyasa fiyatlarının dışında, hisse senetlerinin nominal değeri konusunda da sorun yaşanabilecektir. Türk Ticaret Kanunu'nda her payın, en az 500 TL olmak üzere, belirli bir birim (nominal-itibari) değer taşıyacağı öngörülmektedir. İMKB'deki hisse senetleri genelde

1.000 TL nominal değerdedir. Bu nominal değer YTL cinsinden 0,1 Yeni Kuruşa denk gelmekte ve YTL Kanununa göre değerinin sıfıra yuvarlanması gerekmektedir.

Birlik olarak bu sorunlara ilişkin görüş ve öneriler üzerinde çalışmalara başladık ve uygulanabilecek çeşitli çözüm önerileri ve modelleri bu ayki GÜNDEM 'de kamuoyu ile paylaştık.

Birliğimiz ayrıca TCMB koordinasyonunda yürütülen YTL uyum çalışmalarına aktif olarak katılmaktadır. Yakın bir zaman içinde bu konuda Birlik bünyesinde bir Çalışma Platformu oluşturacağımızı da duyurmak istiyorum. Ulaşılan çözüm önerilerini ve TL'ye geçiş konusundaki gelişmeleri sektörümüzle paylaşmaya devam edeceğiz.

Şimdi, toplantı gündemimizde yer alan konulardan Ödünç Piyasası ile ilgili gelişmeleri kısaca özetlemek istiyorum.

Takasbank nezdinde ödünç hisse senedi işlemlerinin gerçekleştirilebileceği bir piyasanın oluşturulması yönündeki Birliğimiz görüş ve önerileri hayata geçirilme aşamasına gelmiş bulunuyor. Açığa satış işlemlerine dayanak teşkil edecek ve ödünç menkul kıymet işlemlerinin hacmini artıracak söz konusu piyasaya ilişkin hukuki zemin SPK, Takasbank ve Birliğimiz işbirliği içerisinde sağlanmış ve piyasanın kurulması yönünde çalışmalar yürütülmeye başlanmıştır.

Ödünç işlemlerinin İMKB emir iletim formatı ve süreci kadar basit ve etkin olmasının sağlanması yönünde girişimlerimiz sürmektedir. Önerdiğimiz sistemde aracı kuruluşlar, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları tarafından miktar, süre, işlem türü (ödünç alma – ödünç verme), komisyon oranı gibi bilgiler standart emir iletilir gibi ödünç piyasasına iletilebilecek ve işlemler gerçek zamanlı ve online olarak herkes tarafından izlenebilecektir.

Ödünç işlemlerinin organize bir piyasada gerçekleştirilmesi durumunda, açığa satış işlemlerinin izlenmesi daha basit hale gelecek, açığa satış yapan kişiler ödünç menkul kıymeti Önerdiğimiz sistem şeffaflığa dayandığından, aktif olmayan müşterilerin portföylerindeki hisse senetlerini ödünç vermelerini teşvik edecek ve komisyon geliri kazanmalarını sağlayacaktır.

Değerli Üye Temsilcilerimiz,

Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin alınıp satılmasına imkan verecek bir piyasanın oluşturulmasına ilişkin bir sistem önerisi geliştirmiş bulunuyoruz. Bu önerimiz çok kısa bir süre içerisinde sektörün tartışmasına açılacaktır.

Birliğimiz, tasarrufları yatırım fonlarına yönlendirecek ve yatırım fonlarının ülkemizde gelişmesi ve yaygınlaşmasını sağlayacak yönde çalışmalar üzerinde yoğunlaşılması gerektiği inancındadır.

Bu çerçevede, yatırım fonları piyasasını genişletmek amacı ile, aracı kuruluşlarca müşteri hesaplarında kalan nakit alacak bakiyelerinin değerlendirilmesinde bir seçenek oluşturmak ve yatırım fonlarına pazarlama avantajı sağlamak için İMKB veya Takasbank bünyesinde bir piyasa oluşturulabileceği düşüncesindeyiz.

Bu piyasada işlemler fon yöneticilerinin açıkladığı fiyat üzerinden gerçekleşecek olup, piyasada ayrıca bir fiyat belirlenmeyecektir. Piyasada, yatırım fonlarının likiditesi artacağı gibi fon yöneticilerince fon fiyatlarının daha rekabetçi bir şekilde belirlenmesi sağlanabilecektir.

Oluşturulacak Yatırım Fonları Piyasası ile; yatırımcılara çeşitli yatırım fonlarına yatırım yapma imkanı sağlanırken, fon kurucusu ve/veya yöneticisi aracı kuruluşların da bu piyasada geniş yatırımcı kitlesine ulaşmasının sağlanacağını düşünmekteyiz. Üyelerimizin nakit varlıklarını kolaylıkla değerlendirmelerine yönelik bir diğer önerimiz ise Eurobond piyasasıdır.

Mevcut sistemde Eurobond almak isteyen bir yatırımcı bir bankaya gitmekte, almak istediği Eurobond'u ve miktarını bildirmektedir. Banka, kendi portföyünde istenen Eurobond varsa yatırımcıya bir fiyat vermektedir. İstenen Eurobond bankanın portföyünde yoksa, ya da banka kendi portföyündeki Eurobond'u satmak istemiyorsa, yurtiçindeki diğer bankaların kotasyonlarını ilgili ekranlardan takip edip onlardan fiyat almaktadır. Uygun bir fiyat bulunamazsa, Londra'daki piyasa yapıcısı kurumlarla veya aracılara ilgili ekranlar vasıtası ile bağlantı kurmakta, uygun işlem koşulları sağlanırsa işlem gerçekleştirilmektedir. Yatırımcı bankaya gerekli meblağı yatırmakta, Eurobond'ları hesabına geçmektedir.

İşlemlerin elektronik ortamda gerçekleşmesine rağmen yatırımcı açısından önemli bir zaman kaybı ve işlem maliyeti olabilmektedir. Bankalar aynı Eurobond için farklı fiyatlar verebileceğinden, yatırımcı birkaç kurumdaki fiyat almak durumunda kalmaktadır. Buna ek olarak, bazı durumlarda yatırımcıya birkaç aracı kuruluş kullanılarak fiyat verilebileceği için işlem maliyetleri artabilmektedir.

Bu sorunları giderebilmek için İMKB Uluslararası Tahvil ve Bono Piyasası bünyesinde Eurobond işlemlerinin geliştirilmesi düşünülmektedir. Bu konuyu değerlendirip Eurobond piyasasının aktif hale getirilmesi için çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Üzerinde durduğumuz diğer bir konu ise aracı kurumların döviz işlemleridir. Buradaki temel düşüncemiz tamamen müşterilerin nakit varlıklarının değerlendirilmesidir. Öncelikle konunun Burada bizim düşüncemiz; müşterilerimizin nakit varlıklarını dövizde değerlendirmek istediklerinde, müşterilerimizi doğrudan doğruya döviz bürolarına veya bankalara yönlendirmeden aracı kurumlarımız aracılığıyla döviz piyasalarından işlemlerin gerçekleştirilmesidir. Bu konunun bir diğer bağlantısı ise aracı kurumlarımızın hesap planları ile ilgilidir. Döviz cinsinden varlıkların muhasebe sistemimizde müşteri bazında izlenebilmesi için değişiklikler yapılması gerekmektedir.

Değerli Üye Temsilcilerimiz,

Bilindiği üzere, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından sektörün görüş ve önerilerine sunulan "Borsa Yatırım Fonların İlişkin" bir tebliğ taslağı bulunmaktadır.

Finansal araçların çeşitlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın getirdiği yeniliklere kısaca değinmek istiyorum.

Katılma belgeleri borsa pazarlarında işlem gören ve portföyü, bir formül çerçevesinde baz alınan ve Kurul tarafından uygun görülen bir endeks kapsamındaki menkul kıymetlerden oluşan bir fon kurulması öngörülmektedir.

Borsa Yatırım Fonları olarak adlandırılan bu fonların oluşturulması ve geri alım süreçlerinde fon kurucusuyla sözleşme imzalamış olacak aracı kurum ve bankalar aktif rol oynayacaktır.

Ayrıca, Borsa Yatırım Fonlarına yatırım yapan fon müessesesi de Kurul tarafından gündeme getirilmektedir.

Finansal araçların çeşitlendirilmesi amacıyla yapılan bu tür çalışmaların, Birliğimiz üyelerine ilave iş olanağı sağlayacağı inancındayız.

Değerli Üye Temsilcilerimiz,

Diğer önemli bir konumuz ise KOBİ Borsasıdır. Bu konuyla ilgili olarak Birlik nezdinde oluşturduğumuz Çalışma grubumuz konuyu yurtdışı uygulamalar çerçevesinde inceledi. Sonuçta pek çok yerde başarısızlıkla sonuçlandığını gördü. Sizlerden gelen görüşler de ayrı bir KOBİ borsasına ihtiyaç olmadığı konusunda birleşmekteydi. Nitekim, bu konudaki raporumuz ve görüşlerimiz ilgili kurum ve kuruluşlara iletildi ve konunun daha bir sağduyuyla incelenmesi gereği açık olarak ifade edildi. Sonuçta görüşümüz ilgili çevrelerin gündemini de etkilemiş, KOBİ borsası kurulmasına dair çalışmalar daha temkinli yapılmıştır.

Birlik olarak, İMKB için alternatif bir borsa olarak kabul ettiğimiz ve yalnızca orta ölçekli şirketlere değil tüm şirketlere hizmet veren, ulusal niteliğe sahip bir Borsa Dışı Teşkilatlanmış Piyasanın kuruluşunun gerçekleştirilebileceği görüşümüzü de kamuoyuna sunmuştuk. Hatta oluşturulacak bu kurumun kar amacı gütmekten çok, piyasa temsil ve yönetimini esas alan bir şirket yapısında oluşturulabileceğini ve Birlik olarak da bu şirket ortağı olabileceğimizi ifade etmiştik.

Geçtiğimiz günlerde SPK, İMKB, TOBB, MKK gibi kurum ve kuruluşların katılımıyla yapılan toplantılar sonucunda KOBİ piyasasını oluşturma ve işletmek üzere SPK onayı ile bir şirket kurulması planlandı. Kurulacak bu şirkete de Birliğimiz kurucu ortak sıfatıyla katılacaktır.

KOBİ'lerin ülkemiz ekonomisindeki yeri ve önemi dikkate alındığında, finansman temininde yaşadıkları sorunların sermaye piyasası aracılığıyla hafifletilmesi büyük önem taşımaktadır. KOBİ'lere odaklı bir piyasa yapısının ve organizasyonun oluşturulmasına yönelik atılan adımlar bu konuda önemli bir aşama olacaktır.

Bu bakımdan, KOBİ'lerin sermaye piyasasından daha fazla yararlanması konusundaki çabalara destek veriyor, bunun, ülke yararı yanında üyelerimize de ilave iş olanağı sağlayacağına inanıyoruz.

Bir diğer konumuz ise Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası.

Ülkemizde vadeli işlemler piyasası kurulması uzun yıllardır gündemde. 2002 yılında İzmir'de kurulan Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nın (VOB) yılın ikinci yarısında faaliyete geçmesi beklenmekte.

Birliğimiz, ülkemiz yatırımcıları açısından çok yeni bir piyasa olan vadeli işlem ve opsiyon piyasalarının sermaye piyasalarına sağlayacağı katkıyı dikkate alarak, bu yeni piyasanın finansal sistem içerisinde kısa sürede etkinlik sağlaması amacıyla çalışmalarda bulunuyoruz.

Bilindiği gibi Birliğimiz kurucu ortak sıfatıyla VOB Yönetim Kurulunda temsil edilmektedir. Yönetim Kurulundaki temsilci sayımızın artırılması için yaptığımız girişimler sonucunda Birliğimizin toplam iki temsilci ile temsil edilmesi sağlanmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu ve Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş. ile yaptığı görüşmeler neticesinde; alım satım aracılığı yetki belgesine sahip aracı kuruluşların tamamının Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş. bünyesindeki piyasalarda işlem yapmak üzere Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesi alma başvurusunda bulunabilmeleri olanağı sağlanmıştır.

Öte taraftan bu piyasa ile ilgili olarak hazırlanan taslak düzenlemeler ile ilgili Birliğimiz görüş ve önerileri iletilmektedir. Piyasa ile ilgili olarak temel hedeflerimiz; üyelik esasları ve işlem maliyetleridir.

Değerli Üyelerimiz,

Birliğimiz kısıtlı kadrosu ve imkanlarıyla gerçekten her alanda çok önemli kazanımlar elde ediyor. Vergi düzenlemelerinden kara paraya, Yeni TL'den vadeli işlemlere kadar, piyasamızı ilgilendiren her konuda, her düzenlemede, her platformda aktif bir şekilde rol alıyor, görüş ve düşüncelerini kapsamlı raporlar oluşturarak dile getiriyoruz. Bu vesileyle, özveriyle çalışan mesai arkadaşlarıma bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Sermaye piyasamızda hepimizin paylaştığı sorunların çözüme kavuşturulmasında, sektörümüzle ilgili düzenlemelere ilişkin değerli görüş ve önerilerini Birliđimize ileten üyelerimize teşekkür ediyor, sözü sizlere bırakıyorum.

Saygılarımla.